

Zpráva o činnosti Centra studií regionální hudební kultury za rok 2019

Charakteristika výzkumné činnosti:

Výzkumné centrum se zaměřuje na zkoumání hudební kultury ostravského regionu v minulosti starší i nedávné, zasazené ovšem do širších souvislostí národního i evropského kontextu. Jedná se převážně o výzkumné sondy hudebněhistoriografické, hudebněpedagogické a teoreticko-estetické a jde o jeden z prioritních směrů výzkumu Pedagogické fakulty OU nazvaný: *Hudebněhistoriografické, hudebněpedagogické a teoreticko-estetické sondy do hudební kultury a regionálních subkultur*. Do činnosti centra jsou zapojeni všichni členové katedry hudební výchovy a další externí spolupracovníci katedry.

Vedoucí centra: prof. PhDr. Karel Steinmetz, CSc.

Členové centra:

prof. PhDr. Jan Mazurek, CSc., doc. PhDr. Jiří Kusák, Ph.D., doc. PhDr. Veronika Ševčíková, Ph.D., doc. Mgr. Jan Spisar, Ph.D., PhDr. David Kozel, Ph.D., PhDr. Jaromír Zubíček, ArtD., Mgr. Věra Marhevská, Ph.D., PhDr. Martin Kajzar, Ph.D.

Další spolupracovníci (externí členové) centra:

Mgr. Milan Bátor, Ph.D., Doc. PhDr. Karel Boženek, Ph.D., Mgr. Lenka Černíková, Ph.D., Mgr. Markéta Haničáková, Pd.D., PhDr. Petr Hlaváček, Ph.D., PhDr. Martin Juřica, Ph.D., PhDr. Tomáš Thon, Ph.D., Mgr. Dr. Phil. Viktor Velek, Ph.D.

Spolupracující instituce:

Centrum regionálních studií FF OU, Ústav hudební vědy FF MU v Brně, Muzikologické oddělení SZM v Opavě, Hudebně-historické oddělení Ostravského muzea, Archiv města Ostravy, Katedra hudební výchovy PdF UP v Olomouci.

V roce 2019 se výzkum zaměřoval v jednotlivých oblastech:

Hudebněhistoriografické sondy na:

- život a dílo ostravských hudebníků a mapování ostravských hudebních institucí (Karel Steinmetz, Jan Mazurek a externí členové centra);
- dějiny české / německé všeobecné a odborné hudební výchovy a hudebních lidovýchovných aktivit v Ostravě v letech 1890–1945 a hudebněvýchovou literaturu v období do roku 1918, 1918–1938 a 1939–1945 (Jan Mazurek a Jiří Kusák);
- českou hudební výchovu v období meziválečném a protektorátním, reformní tendence v meziválečné české hudební výchově (Jiří Kusák, Jan Mazurek);
- hudební a taneční folklorismus v Ostravě v minulosti i přítomnosti (Jiří Kusák);
- hudebněhistorická bádání v oblasti sborového zpěvu – osobnosti, trendy (Jan Spisar);
- významné pěvecké osobnosti provázané historicky s územím dnešního Česka a Slovenska s výrazným zahraničním přesahem a současné trendy světových operních divadel (Martin Kajzar).

Hudebněpedagogické sondy:

- do oblasti historie didaktiky/metodiky hudební výchovy jako inspiračního zdroje pro současnou hudebněvýchovnou praxi (Jiří Kusák);

- soudobé sborové skladby a dramaturgie středoškolských pěveckých sborů, moderní didaktické metody, nové a netradiční přístupy podporující progresivní principy studia sborových partitur (Jan Spisar);
- hry na klavír včetně tvorby klavírních doprovodů, klavírní improvizace a problematika hry sborových/orchestrálních partitur s didaktickým přesahem, současné trendy vyučování žáků na základních uměleckých školách v hudebním oboru (Jaromír Zubíček).

Teoreticko-estetické sondy

- První oblast výzkumu představuje aplikace teorie archetypů a ústředních pojmů hlubinné psychologie v muzikologii, resp. v hudební teorii a hudební estetice (archetyp a symbol) v hudbě jako interpretační kategorie. Dosahy zkoumání možností uplatnění pojmu archetyp v hudbě směřují také k interpretaci pohybu a proměn hudebních kultur jako globálního celku s vnitřní dynamikou a svébytnými procesy (David Kozel).
- Druhá oblast výzkumu je zaměřena na hudební naratologii, narativní analýzu hudebního diskurzu především hudby 20. století. Hudební struktura je chápána jako specifický narativ, zkoumány jsou různé narativní strategie při interpretaci hudby (David Kozel).
- Interpretační aspekty německé opery (Wagner, Strauss ad.), specifická estetika filozofie související s německou operou (Martin Kajzar).

Publikační činnost CSRHK za rok 2019

Ve výše uvedených oblastech výzkumu byly následující publikační výstupy:

a) Studie v časopisech v databázích WoS a SCOPUS (5):

STEINMETZ, Karel. Karel Boženek - opavský muzikolog a muzeolog, zakladatel Hudebněhistorického oddělení Slezského zemského muzea. *Musicologica Brunensia*. 2019, **55**(1), s. 87–91. ISSN 1212-0391.

KUSÁK, Jiří. Hudební výchova na všeobecně vzdělávacích středních školách v Ostravě od 90. let 19. století do roku 1945. *Musicologica Brunensia*. 2019, **54** (1), s. 95-108. ISSN 1212-0391.

KOZEL, David. Time Models in Myth and Music of the 20th Century. *Muzikoloski Sbornik*. 2019, **55** (1), s. 177-194. ISSN 0580-373X.

KAJZAR, Martin. Český heldentenor Joseph Aloys Tichatscheck a jeho první spolupráce s Richardem Wagnerem. *Musicologica Brunensia*. 2019, **53** (2/2019), s. 111-122. ISSN 1212-0391.

VELEK, Viktor. T. G. M. – prezident hudbou obklopený. *Hudební věda*. 2019, **56**(1), s. 8-53. ISSN 0018-7003.

b) Monografie (2):

KAJZAR, Martin. *Josef Ticháček (1807-1886). První wagnerovský tenor*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita, 2019. 273 s. ISBN 978-80-7599-112-6.

MAZUREK, Jan. *Milan Báčhorek (1939) - skladatel, pedagog, popularizátor a organizátor ostravské hudební kultury*. 1. vyd. Ostravská univerzita – Pedagogická fakulta, 2019. 56 s. ISBN 978-80-7599-126-3.

c) Další studie v časopisech a sbornících (8):

KUSÁK, Jiří a MAZUREK, Jan. Přínos Vladimíra Gregora (1916-1986) české hudební pedagogice 20. století. *Hudební výchova*. 2019, **27**(4), s. 6-10. ISSN 1210-3683.

KUSÁK, Jiří. Didactic-Analytical and Content-Related Reflection on the Works by Ostrava Teachers Rudolf Kadleček and Arthur Könnemann in the Context of Specialized Music Education in the Early 20th Century. **In:** *Horizonty umenia 6: Horizonty umenia 6 2019-10-20 Banská Bystrica*. Banská Bystrica: Akadémia umení v Banskej Bystrici, Fakulta múzických umení, 2019, s. 230-240. ISBN 978-80-8206-027-3.

ŠŮSTKOVÁ, Ivana. a KUSÁK, Jiří. Z dějin regionální hudební výchovy – Josef Černík (1880 - 1969). *Hudební výchova*. 2019, č. 3, s. 6-13. ISSN 1210-3683.

KUSÁK, Jiří. Hudebněvýchovná, hudebněteoretická a metodicko-didaktická literatura ostravských pedagogů v období od 90. let 19. století do roku 1945. *Slovenská hudba*. 2019, **45**(3), s. 221-239. ISSN 1335-2458.

STEINMETZ, Karel a BYRTUSOVÁ, Eva. Janáčkovy symfonické skladby v podání Janáčkovy filharmonie Ostrava. **In:** *Janáčkiana 2018: Janáčkiana 2018 2018 Ostrava*. Ostrava: Ostravská univerzita – Pedagogická fakulta, 2019, s. 89-93. ISBN 978-80-7599-090-7.

ZUBÍČEK, Jaromír. Význam interpretačních soutěží a jejich vliv na vzdělávání žáků základních uměleckých škol. *Teoretické reflexe hudební výchovy*. 2019, **15**(1), s. 18-24. ISSN 1803-1331.

SPISAR, Jan. K odkazu Andrzeje Koszewského - polského skladatele, muzikologa, hudebního publicisty a pedagoga (zaměřeno na sborovou tvorbu). *Teoretické reflexe hudební výchovy*. 2019, **15** (1), s. 12-17. ISSN 1803-1331.

KAJZAR, Martin. První wagnerovský tenor Joseph Aloys Tichatscheck a jeho účinkování ve světové premiéře i reprízách hudebního dramatu Tannhäuser: Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej webovej konferencie. **In:** *Horizonty umenia 6.: Horizonty umenia 6 2019-10-20 Banská Bystrica*. Banská Bystrica: Akademia umení, Fakulta muzických umení, 2019. ISBN 978-80-89555-90-1.

V Ostravě 5. března 2020

prof. PhDr. Karel Steinmetz, CSc.
vedoucí centra